

Til Social- og Ældreudvalget

Bemærkninger i forlængelse af høring om udligning

Kære Social- og Ældreudvalg

Først og fremmest tusinde tak for initiativet til at afholde en høring om udligningssystemets konsekvenser for det specialiserede socialområde. Vi synes, at høringen var med til at kaste lys over betydningen af udligningssystemet fra forskellige vinkler, ligesom forskellige løsningsforslag blev drøftet.

Vi vil benytte lejligheden til at knytte nogle bemærkninger til de temaer og løsningsforslag, der blev rejst på høringen. Vores bemærkninger fremgår af nedenstående. Vi vedlægger også et opdateret notat, hvor vi forholder os til forslaget om at genindføre betalingskommunefolketallet og svarer på kritik af forslaget om et udjævningstillæg. Det afgørende for os er ikke, hvilken løsningsmodel der findes, så længe der blot findes en løsning på de skæve incitamenter i udligningen.

Bemærkninger til høringens centrale pointer

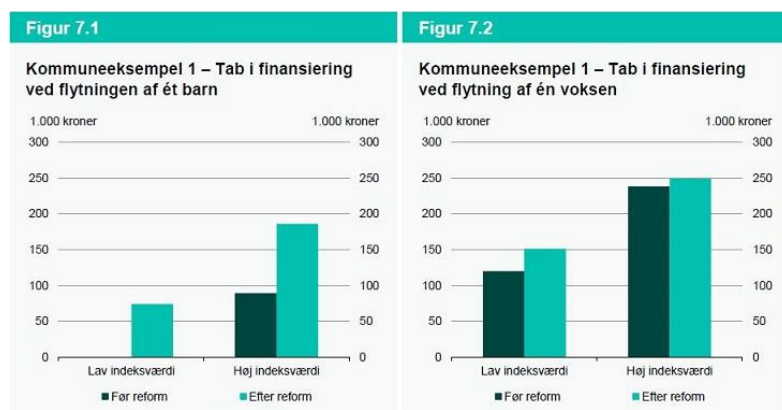
Udligningssystemet indeholder væsentlige økonomiske incitamenter

Vi bemærkede, at der var bred enighed blandt oplægsholderne om, at den nuværende incitamentsstruktur i udligningssystemet giver kommunerne et betydeligt økonomisk incitament til at anvende tilbud inden for egen kommunegrænse frem for et specialiseret tilbud uden for kommunegrænsen. Derfor er der brug for at finde en løsning.

Genindførelse af betalingskommunefolketallet er ikke nok

Oplægsholderne var alle enige om, at den mest simple løsning er at genindføre det såkaldte betalingskommunefolketal. En væsentlig pointe i den forbindelse var dog, at det ikke løser det grundlæggende problem med skæve incitamenter i udligningssystemet blot at vende tilbage til forholdene før udligningsreformen af den simple grund, at kommunerne også før reformen havde et betydeligt økonomisk udligningsincitament til at anvende tilbud inden for egen kommune.

Nedenstående figurer viser, hvor meget en kommune mistede i udligning før og efter udligningsreformen ved at placere en borger i et tilbud uden for en kommunegrænse¹. De mørkegrønne søjler angiver en kommunes udligningstab før reformen. Som det fremgår af figurerne, var der også et betydeligt tab i udligningsindtægter før udligningsreformen ved anvendelse af et tilbud beliggende i en anden kommune.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

¹ Figurerne er hentet fra Indenrigs- og Boligministeriers rapport *Af rapportering om betalingsforpligtigelse og kommunale incitamenter* (juni, 2021)

Derfor er det ikke nok at genindføre betalingskommunefolketallet i den udgave, der eksisterede før udligningsreformen. I stedet bør man indføre et styrket betalingskommunefolketal. Det vil sige, at man knytter flere udligningskriterier til betalingskommunen, end det var tilfældet før reformen. Det skal naturligvis være kriterier, som reelt knytter sig til betalingskommunen. Det kunne efter vores vurdering for eksempel være socioøkonomiske kriterier som 'antal børn i familier, hvor forsørgerne har kort uddannelse', 'antal 0-17årige børn, som har flyttet over en kommunegrænse mindst tre gange', 'antal personer med handicap' og 'antallet af diagnosticerede psykiatriske patienter'.

Udjævningstillæg vil ikke have betydning for kommunernes serviceramme

En anden løsningsmodel er, som nedenstående organisationer har foreslået at indføre et udjævningstillæg. Modellen blev på høringen kritiseret for at kunne have betydning for kommunernes serviceramme. Det, mener vi ikke, er tilfældet. Kommunernes serviceramme er den samme før og efter vedtagelsen af det foreslåede udjævningstillæg.

Samme opfattelse har Niels Jørgen Mau Pedersen, projektchef i VIVE og tidligere formand for Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg: "Udjævningstillægget vil efter min vurdering ikke have betydning for kommunernes serviceramme så længe, der er tale om en særskilt udligningsordning, hvor der gives et tilskud bestemt efter antal borgere og en andel af det udgiftsbehov, der knytter sig til dem. Og ordningen er finansieret af bloktilskuddet eller en lignende fordelingsnøgle," vurderer Niels Jørgen Mau Pedersen.

Det afgørende er ikke modellen, men at der findes en løsning

Det er ikke afgørende for undertegnede organisationer hvilken model, Folketinget vælger, så længe der findes en løsning på problemet med de uheldige økonomiske incitamenter i udligningssystemet. En løsning der tager hånd om de skæve incitamenter både før og efter udligningsreformen.

Med håbet om et snarligt initiativ fra Social- og Ældreudvalget.

